

PWYLLGOR CRAFFU TAI A CHYMUNEDAU DIOGEL

Cofnodion Cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 10 Ionawr, 2024.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd); Y Cynghorydd B. Loveluck-Edwards (Is-Gadeirydd) Cynghorwyr J. Aviet, G. Ball, S. Campbell, S.M. Hanks, W.A. Hennessy, S. Lloyd-Selby a H.M. Payne.

Hefyd yn bresennol: C. Ireland (Cynrychiolydd Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro), G. Doyle, D. Dutch, V. John a H. Smith (Cynrychiolwyr o Weithgor / Panel Tenantiaid), Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), C.P. Franks, E. Goodjohns, H.C. Hamilton, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson, S.D. Perkes (Aelod Cabinet dros Dai Sector Cyhoeddus a Chynnwys Tenantiaid) a E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

666 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

667 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Y Cynghorydd S.J. Haines.

668 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Rhagfyr, 2023 fel cofnod cywir, yn amodol ar y newid a ganlyn ynghylch Cofnod Rhif 608, tudalen 3 lle holodd y Cynghorydd Campbell am werthiant tir. Eglurodd y Pennaeth Gwasanaeth fod y gwerthiant tir y cyfeiriwyd ato yn yr adroddiad yn cyfeirio at dir a brynwyd gan y Cyngor yn hytrach na gwerthu tir ganddo. Fodd bynnag, roedd yr e-bost dilynol i Aelodau'r Pwyllgor gan y Pennaeth Cyllid / Swyddog Adran 151 yn cywiro hyn trwy ddatgan bod y gwerthiant tir mewn gwirionedd yn berthnasol i ddarn o dir a werthwyd gan y Cyngor i lesddeiliad. Roedd y gwerthiant yn ymwneud ag eiddo lesddaliadol ym Mhenarth yr oedd y Cyngor yn dal y rhydd-ddaliad ar ei gyfer fel olynydd i Gyngor Dosbarth Trefol Penarth. Gofynnodd y lesddeiliad i brynu'r eiddo a chytunwyd ar y gwerthiant, gan ei fod yn un o'r ychydig eiddo o'r fath na werthwyd o'r blaen.

669 DATGANIADAU BUDDIANT –

Gwnaeth y Cynghorydd J. Aviet ddatganiad o ddiddordeb yn Eitem 5 ar yr Agenda – Cynigion Cyllideb Terfynol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) 2024/25, Gosod Rhent 2024/2025 a Chynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024/25. Natur ei diddordeb oedd ei bod yn denant Cyngor Bro Morgannwg. Roedd hwn yn fuddiant personol yn unig ac nid oedd yn rhagfarnu yn unol â pharagraff 19.3.3(b)(ii)(A) o Gyfansoddiad y Cyngor.

Gwnaeth y Cynghorydd W. A. Hennessy ddatganiad o ddiddordeb yn Eitem 5 ar yr Agenda – Cynigion Cyllideb Terfynol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) 2024/25, Gosod Rhent 2024/2025 a Chynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024/25. Natur ei diddordeb oedd ei fod yn denant Cyngor Bro Morgannwg. Roedd hwn yn fuddiant personol yn unig ac nid oedd yn rhagfarnu yn unol â pharagraff 19.3.3(b)(ii)(A) o Gyfansoddiad y Cyngor.

Gwnaeth y Cynghorydd S. Lloyd-Selby ddatganiad o ddiddordeb yn Eitem Agenda Eitem 4 ar yr Agenda - Cynllun Cyflawni Blynyddol Drafft Cyngor Bro Morgannwg 2024-25. Natur ei diddordeb oedd ei bod yn Gadeirydd Ymddiriedolwyr Banc Bwyd y Fro a oedd yn gweithio gyda'r Cyngor i gefnogi trigolion gyda materion costau byw, ac ati. Roedd gan y Cynghorydd oddefeb i siarad a phleidleisio ar faterion cyffredinol yn ymwneud â'r Cyngor. Banc Bwyd y Fro, ac i siarad dim ond pan fydd materion yn ymwneud â chyllid neu eiddo mewn perthynas â Banc Bwyd y Fro, i'w hystyried yng nghyfarfodydd Cyngor Bro Morgannwg (paragraffau (d), (f) ac (h) o'r rheoliadau perthnasol).

Cynghorydd H.M. Datganodd Payne ddiddordeb yn Eitem 5 ar yr Agenda – Cynigion Cyllideb Terfynol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) 2024/25, Gosod Rhenti 2024/2025 a Chynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024/25. Natur ei diddordeb oedd bod paragraff 2.32 yr adroddiad yn cyfeirio at eiddo sy'n gysylltiedig ag Ymddiriedolaeth Tai Llamau. Fodd bynnag, roedd ganddi oddefeb i siarad yng nghyfarfodydd Cyngor Bro Morgannwg yn unig pan drafodwyd materion yn ymwneud â thai a digartrefedd yn ymwneud â chyllid ac eiddo o ystyried rôl y Cynghorydd ar gyfer Llamau (paragraffau (c), (d), (f) ac (h) o'r rheoliadau perthnasol).

670 CYNLLUN CYFLAWNI BLYNYDDOL DRAFFT CYNGOR BRO MORGANNWG 2024-25 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad o gyfarfod y Cabinet ar 30 Tachwedd 2023 gan Gyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai. Diben yr adroddiad atodol oedd ymgynghori ag Aelodau Craffu ar Gynllun Cyflawni Blynyddol (CCB) drafft 2024-25.

Ymhlith y pwyntiau allweddol a godwyd am y CCB drafft oedd sut y datblygwyd y CCB drafft, yr ymgynghoriad arfaethedig a'r amserlen ar gyfer y Cynllun, yn ogystal â sut mae'n cyd-fynd â phedwar Amcan Lles y Cyngor a gynhwysir yn y Cynllun Corfforaethol (2020-25) ac yn mynd i'r afael â'r heriau hanfodol canlynol i'r Cyngor a'r partneriaid:

- Gwydnwch Sefydliadol (ein harian, ein pobl a'n hasedau).
- Argyfwng Costau Byw.
- Argyfyngau hinsawdd a natur

Yn dilyn cyflwyno'r cyfeiriad a'r adroddiad, cafwyd y sylwadau a'r ymholiadau canlynol eu gwneud:

- O ran ymholiad y Cynghorydd Hennessy ar y rhaglen adeiladu tai cyngor a dadansoddiad o'r 73 o gartrefi a gyflwynwyd, byddai mwy o wybodaeth yn cael ei rhoi i'r Pwyllgor yn dilyn y cyfarfod hwn.
- O ran sylwadau'r Cynghorydd Lloyd-Selby ar rôl hanfodol y Trydydd Sector o ran cefnogi'r Cyngor, eglurwyd bod y Cyngor yn ceisio sicrhau, yn ei dro, bod y Trydydd Sector yn wydn ac y gallai barhau i weithio'n effeithiol gyda'r Cyngor, yn sgil pwysau cyllidebol ac ariannu heriol. O ran ymholiad pellach y Cynghorydd ar yr amcan o ddatblygu a gweithredu Model Cynghrair y Fro i ddarparu gofal mwy integredig gan gynnwys bodloni anghenion llety, eglurwyd y byddai hyn yn cynnwys partneriaid statudol amrywiol yn cydweithio i ddarparu dull mwy cyfannol ac ataliol o ymdrin â gofal cymdeithasol ac iechyd er budd cymunedau lleol ac i fynd i'r afael â materion fel iechyd meddwl a sbardunwyr craidd digartrefedd.
- Argymhellodd y Cynghorydd Morgan, ar gyfer Amcan 3, "Cefnogi pobl gartref ac yn eu cymuned" y dylai fod mwy o fanylion a phwyslais ar yr hyn y byddai Cyngor Bro Morgannwg yn ei wneud i wella a datblygu cymorth a chefnogaeth i aelodau hŷn o'r gymuned i'w helpu i gynnal eu hunan-barch a'u hurddas yn ogystal â'u galluogi i fyw yn eu cartrefi am fwy o amser, er mwyn mynd i'r afael â'r heriau sy'n gysylltiedig â phoblogaeth sy'n heneiddio'n gynyddol.
- Argymhellodd y Cynghorydd Campbell y dylid ymestyn y cyfnod ymgynghori hyd at ddiwedd mis Ionawr 2024 er mwyn caniatáu ymgynghori ehangach a pellach gyda chymunedau lleol a rhanddeiliaid eraill fel undebau llafur, ac ati.
- Mynegodd G. Doyle, Cynrychiolydd y Gweithgor Tenantiaid, bryderon ynghylch cau llyfrgelloedd cyhoeddus, parciau, Clybiau Bowlio ac ati, oherwydd y pwysau yr oedd y Cyngor yn eu hwynebu. Rhoddodd Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai a'r Arweinydd Gweithredol a'r Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau sicrwydd nad oedd bwriad cau gwasanaethau a chyfleusterau o'r fath ac roedd y Cyngor yn gweithio gyda'r Trydydd Sector a phartneriaid eraill i helpu i sicrhau bod gwasanaethau o'r fath yn gynaliadwy.
- O ran ymholiad y Cynghorydd Payne ar sefydlu grŵp diogelu gweithredol lleol i wella trefniadau i amddiffyn plant ac oedolion sydd mewn perygl o esgeulustod, camdriniaeth a chamfanteisio yn y Fro, eglurwyd y byddai'r grŵp hwn yn ategu'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol mwy 'strategol' (ar y cyd â chyngor Caerdydd) ac yn helpu i roi camau gweithredu a chynlluniau gweithredol, lleol ar waith.
- O ran ymholiad y Cynghorydd Hennessy ar y posibilrwydd o gymhwyso'r model a ddefnyddir ar hyn o bryd gyda chlybiau lleol i ganolfannau cymunedol, h.y. trosglwyddo asedau o'r fath i grwpiau a chymunedau lleol i'w rhedeg eu hunain, model a ddefnyddir ar hyn o bryd oedd i grwpiau lleol redeg cyfleusterau o'r fath ond i'r Cyngor barhau'n berchen ar yr adeiladau. Fodd bynnag, roedd y Cyngor yn agored i opsiynau a modelau rheoli a pherchen lleol amgen.

- Yn olaf, o ran ymholiad yr Is-gadeirydd ynghylch yr amcan ar weithio gyda phartneriaid i hyrwyddo a gwella diogelwch cymunedol (gan gynnwys mynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a thrais yn erbyn menywod) a chydweithio ag ysgolion lleol ac addysg, cadarnhawyd y byddai gwasanaethau addysg yn y Fro yn cael eu cynnwys yn y bartneriaeth hon a'r ymdrechion sy'n cael eu gwneud yn y meysydd hyn.

Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried y cyfeiriad a'r adroddiad atodol, wedi hynny

ARGYMHELLWYD – Y DYLLID rhannu'r sylwadau canlynol gyda'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol er mwyn llywio diwygiadau i'r Cynllun Cyflawni Blynyddol, cyn i'r Cabinet ystyried drafft terfynol maes o law:

- Ar gyfer Amcan 3, "Cefnogi pobl gartref ac yn eu cymuned" rhoddir mwy o fanylion a phwyslais ar yr hyn y byddai Cyngor Bro Morgannwg yn ei wneud i wella a datblygu cymorth a chefnogaeth i aelodau hŷn y gymuned i'w helpu i gynnal eu hunain. -parch ac urddas yn ogystal â'u galluogi i fyw yn eu cartrefi'n hirach, er mwyn mynd i'r afael â'r heriau sy'n ymwneud â phoblogaeth sy'n heneiddio fwyfwy.
- Pe gellid ymestyn y cyfnod ymgynghori i ddiwedd Ionawr 2024 er mwyn caniatáu ymgynghori ehangach a phellach gyda chymunedau lleol a rhanddeiliaid eraill megis undebau llafur, ayb.

Rheswm dros yr argymhelliad

Er mwyn i'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol a'r Cabinet ystyried sylwadau ac adborth Aelodau'r Pwyllgor Craffu hwn.

671 CYNIGION CYLLIDEB TERFYNOL Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT) 2024/25, GOSOD RHENT 2024/2025 A CHYNLLUN BUSNES CYFRIF REFENIW TAI 2024/25 (CAT) –

Gwnaeth yr adroddiad, a'r cyflwyniad cysylltiedig, fel yr amlinellwyd gan y Rheolwr Gweithredol – Cyfrifeg, fanylu ar gynigion cyllidebol terfynol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer 2024/25. Diben yr adroddiad oedd pennu cyllideb y CRT ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 a phennu'r rhenti a'r taliadau gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn rent sydd i ddod yn dechrau ar 1 Ebrill 2024, a chyflwyno Cynllun Busnes Tai 30 Mlynedd yn dechrau ym mlwyddyn ariannol 2024/25. Roedd y pwyntiau allweddol yn cynnwys:

- Roedd y CRT yn gyfrif wedi'i glustnodi a gafodd ei hunan-ariannu'n bennaf gan renti anheddau'r Cyngor ac mae gwariant yn cynnwys staffio i reoli darpariaeth, costau atgyweirio a chynnal a chadw'r stoc dai, costau ariannu cyfalaf i wasanaethu'r cyfraniadau dyled a refeniw tuag at y Rhaglen Gyfalaf gan gynnwys datgarboneiddio a datblygiadau newydd.
- Nododd yr adroddiad (a'r cyflwyniad) hefyd y rhenti a'r taliadau gwasanaeth arfaethedig ar gyfer y flwyddyn ariannol sydd i ddod sef 2024/25. Fel rhan o Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru), roedd gofyn i'r Cyngor roi dau fis o rybudd am unrhyw gynnydd mewn Rhenti'r Cyngor i Denantiaid y Cyngor. Cynigiodd

y Cyngor gynyddu ei rent 6.7% ar gyfartaledd yn unol â'r Polisi ar gyfer Rhenti Tai Cymdeithasol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru (LIC) ar 27 Hydref 2023 ac yn unol â'r codiad mwyaf a ganiateir a osodwyd gan LIC.

- Gwnaethpwyd yn ofynnol gan LIC i bob Awdurdod Lleol â stoc dai a gedwir gyflwyno Cynllun Busnes Tai 30 mlynedd blynyddol addas at y diben a oedd yn Atodiad A yr adroddiad.
- Adlewyrchodd y Rhaglen Wella Tai gynigion uchelgeisiol i fuddsoddi mewn llety newydd i fynd i'r afael â phrinder dybryd tai cymdeithasol yn yr ardal. Ceisiodd y Rhaglen Wella hefyd ddatgarboneiddio'r stoc dai bresennol drwy fuddsoddi mewn ffynonellau ynni amgen, insiwleiddio a mentrau effeithlonrwydd ynni eraill.
- Roedd Cynllun Busnes y CRT yn hyfyw ac yn gynaliadwy o ran bodloni rhwymedigaethau'r Cyngor dan Safonau Ansawdd Tai Cymru (SATC23) ar gyfer y stoc bresennol, ac yn ystyried hefyd y buddsoddiad sydd ei angen i ymateb i'r newid yn yr hinsawdd, adeiladau newydd ac adfywio tra'n rheoli lefel y ddyled o fewn y CRT.
- Rhoddodd y cyflwyniad hefyd gyfeiriad hawdd at y gyllideb addasedig ac arfaethedig derfynol ar gyfer CRT 2024/25, dadansoddiad o newidiadau cyllidebol, crynodebau ar gyfer gwariant cyfalaf, cynyddiadau rhent a ffioedd/taliadau, yn ogystal â'r amserlen ar gyfer cwblhau'r gyllideb a'i gweithredu.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, cafwyd y sylwadau a'r ymholiadau canlynol eu gwneud:

- Mynegodd y Cynghorydd Hennessy bryderon ynghylch y cynnydd mewn rhent i denantiaid y Cyngor a allai, ynghyd ag unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor, gynyddu costau i denantiaid yn sylweddol. Er bod LIC wedi caniatáu cynnydd uchaf o 6.7%, dywedodd nad oedd angen i'r Cyngor roi'r cynnydd llawn hwn ar waith. Eglurwyd mai'r rheswm dros y cynnydd uchaf mewn rhent oedd cefnogi'r cynnydd mewn tai newydd yr oedd mawr eu hangen ar gyfer ardal Bro Morgannwg yn ogystal â gofynion SATC23 y mae angen eu hariannu drwy'r Rhaglen Gwella Tai. Eglurwyd y byddai peidio â chynyddu i'r gyfradd uchaf ar gyfer rhenti tenantiaid yn golygu colli manteision cronol cynnydd o'r fath nid yn unig dros gyfnod 2024/25 ond dros y 30 mlynedd a gwmpesir. Yn ogystal, ychwanegodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau fod codi rhenti 6.7% wedi sicrhau arian parhaus ar gyfer cynyddu'r cyflenwad tai er mwyn mynd i'r afael â'r materion digartrefedd a wynebir ym Mro Morgannwg. Nodwyd hefyd y byddai rhenti tai ar gyfer tenantiaid Cyngor Bro Morgannwg yn parhau'n 30% yn is na'u cymheiriaid yn y sector preifat yn ogystal â llai na Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (LCCau) cymharol. Ar ben hynny, byddai llawer o denantiaid y Cyngor yn gymwys i dderbyn cymorth a budd-daliadau ychwanegol o ran helpu i dalu eu rhenti. Cyfeiriwyd hefyd at y costau ychwanegol a ddeilliodd o SATC23 a sicrhau bod tai Cyngor Bro Morgannwg yn fwy ynni-effeithlon ac yn helpu tuag at fodloni allyriadau carbon sero. Byddai'r arian ychwanegol a godir o'r cynyddiadau rhent hefyd yn helpu'r bobl hynny sy'n dal i fod mewn llety dros dro ac yn eu helpu i symud i fathau mwy parhaol o dai.
- Dywedodd y Cynghorydd Lloyd-Selby fod y Fro mewn sefyllfa anodd a hyd yn oed gyda'r rhenti uwch i denantiaid, roedd y rhain yn dal i fod yn gymharol is

na'u cymheiriaid yn y sector preifat. Nid oedd y Cyngor ychwaith wedi bod yn ceisio troi pobl allan o'u cartrefi na throi pobl allan gan eu gwneud yn ddigartref, gyda phwyslais parhaus ar fuddsoddi mewn eiddo presennol. Ailadroddodd hefyd y cymorth parhaus a fyddai'n cael ei roi i denantiaid Cyngor Bro Morgannwg, ac roedd yn bwysig bod tenantiaid yn cael eu cefnogi i hawlio'r budd-daliadau angenrheidiol. Nododd hefyd nad Cyngor Bro Morgannwg ei hun oedd yn gyrru'r cynnydd mewn rhenti ond yn hytrach pwysau allanol fel costau byw. Dangosodd yr adroddiad y byddai Cyngor Bro Morgannwg yn parhau i sicrhau'r swm mwyaf o gymorth â phosibl i'w denantiaid.

- Dywedodd yr Is-gadeirydd nad oedd Aelodau Etholedig na'r Cyngor ei hun am ymgymryd â chynyddiadau o'r fath ond heb y rhain ni allai fod unrhyw welliannau mewn tai a byddai hyn yn effeithio ar rwymedigaethau statudol y Cyngor o ran SATC23 ac ati. Cytunodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau gyda'r Is-gadeirydd y byddai hyn yn effeithio ar ddarparu cynllun busnes hyfyw ar gyfer Tai yn ogystal â bod y Cyngor yn methu â chyflawni ei rwymedigaethau dan SATC 23. Ychwanegodd yr Is-gadeirydd fod angen i Aelodau Etholedig nodi i denantiaid a thrigolion y Fro'r rhesymeg dros y cynnyddiadau hyn mewn rhenti, ac ati.
- Gofynnodd V. John, Cynrychiolydd y Gweithgor Tenantiaid, a fyddai cyfraddau Treth Gyngor hefyd yn cynyddu ar y cyd â'r cynnydd mewn rhenti tenantiaid. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Cyllid / Swyddog Adran 151 y byddai Cyngor Bro Morgannwg yn cyhoeddi ei gyllideb ddrafft yn fuan, gyda Chynllun Ariannol Tymor Canolig mis Tachwedd i'r Cabinet wedi modelu 4.9% o ran cynnyddiadau Treth Gyngor oherwydd yr amgylchedd ariannol anodd presennol yr oedd y Cyngor ynddo. Byddai'r gyllideb ar gyfer ymgynghori yn cael ei hystyried maes o law.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Payne at y ffaith bod Cyngor Bro Morgannwg ac Awdurdodau Lleol yn wynebu'r argyfwng tai mwyaf ers yr 2il Ryfel Byd, ac felly roedd yn rhaid iddynt gwrdd â'r her o ddarparu ar gyfer anghenion tenantiaid presennol a rhai newydd posibl, yn ogystal â helpu i fynd i'r afael â digartrefedd ac ymdrechion sylweddol y Cyngor sy'n cael eu gwneud drwy ei Dîm Cefnogi Pobl. Cyfeiriodd hefyd at y dadansoddiad sensitifrwydd a wnaed yn yr adroddiad a gyfeiriodd at gynyddiadau posibl mewn budd-dal tai i helpu'r tenantiaid hynny a oedd yn gymwys i dalu am unrhyw gynnydd yn eu rhent.
- O ran sylwadau'r Cynghorydd Lloyd-Selby ynghylch annog tenantiaid i gysylltu â'r Cyngor os oeddent yn cael trafferth gyda'u harian a chostau byw, eglurwyd bod cynnydd wedi bod yn adnoddau staff ar gyfer y Tîm Cyngor Ariannol a allai gynorthwyo tenantiaid gyda chostau byw a phryderon ariannol. Roedd y Cyngor gydag Awdurdodau Lleol eraill hefyd wedi ymrwymo i'r ymrwymiad i beidio â throi tenantiaid allan gan eu gwneud yn ddigartref.
- Gwnaeth y Cynghorydd Goodjohn, gyda chaniatâd i siarad, nifer o sylwadau ynghylch y cynigion gan gynnwys ailadrodd y ffaith na fyddai tenant y Cyngor yn cael ei droi allan o'i gartref pe na bai'n gallu fforddio'r cynnydd mewn taliadau. At hynny, byddai'r gwelliannau a wnaed trwy SATC23 a mesurau effeithlonrwydd ynni a datgarboneiddio eraill yn elwa o arian o'r fath ond hefyd yn y pen draw yn helpu i leihau costau ynni tenantiaid a rhai cyffredinol y Cyngor. Hefyd, byddai'r arian wedi'i gronni o'r rhenti cynyddol yn helpu'r Cyngor i symud i ffwrdd o ddefnyddio llety dros dro a chostau hyn drwy adeiladu a chaffael eiddo mwy parhaol i drigolion fyw ynddynt. Cyfeiriodd y

Cynghorydd hefyd at y ffaith bod hyd at 70% o denantiaid Cyngor Bro Morgannwg ar fudd-daliadau tai amrywiol neu Gredyd Cynhwysol ac felly ni fyddai'r rhent cynyddol yn effeithio arnynt.

- O ran cwestiwn dilynol y Cynghorydd Goodjohn ynghylch newidiadau gan Lywodraeth Cymru ynghylch safonau SATC 23 a therfynau amser targedau ar gyfer cyflawni Safon Tystysgrif Perfformiad Ynni (TPY) A ar gyfer stoc dai'r Cyngor, eglurwyd bod angen i bob Awdurdod Lleol anelu at gyflawni lefelau TPY C yn ystod y ddwy flynedd nesaf. Ar ben hynny, roedd hefyd angen i'r Cyngor gynnal asesiad o holl eiddo'r Cyngor mewn perthynas â beth fyddai'r gost i'w codi i safonau TPY A erbyn 2026. Roedd y Cyngor wedi gwneud rhagdybiaethau o ran costau unigol hyn o fewn y Cynllun Busnes Tai ac o ran buddsoddiad byddai hyn yn parhau drwy'r rhaglen fuddsoddi ar gyfer y mwyafrif o eiddo a oedd eisoes wedi cyflawni TPY C. Roedd proses eisoes ar waith i dreialu'r asesiad cychwynnol ar gyfer oddeutu 400 o eiddo, fel rhan o'r broses hon er mwyn helpu i lywio'r Cynllun Busnes yn y dyfodol. Teimlwyd bod y dyhead i eiddo gyflawni TPY A erbyn 2030 yn afrealistig ar hyn o bryd o ystyried y costau dan sylw, ond roedd LIC wedi nodi buddsoddiad parhaus yn y Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio ar gyfer eiddo presennol y Cyngor. Byddai'r codiad a fyddai'n dod yn ôl drwy'r rhenti cynyddol yn helpu'r Cyngor i barhau i gynnal a chadw a gwella eiddo er mwyn helpu i wrthbwyso lefelau is o fuddsoddiad a allai achosi straen eithafol ar y Cynllun Busnes Tai. Byddai'r asesiad llawn o'r stoc dai yn helpu i hysbysu'r Cyngor am ba mor hir y byddai'n ei gymryd i gyflawni sgoriau TPY A llawn ar gyfer pob tŷ.
- O ran ymholiad y Cynghorydd Goodjohn am yr amcangyfrif o arian fesul tŷ y byddai ei angen i gyflawni Safon TPY A erbyn 31 Mawrth 2034 ac a oedd gwarant o arian parhaus gan LIC, eglurwyd nad oedd yn sicr beth fyddai blaenoriaethau LIC o ran arian yn y dyfodol. Fodd bynnag, roedd Cyngor Bro Morgannwg ac Awdurdodau Lleol eraill yn lloio LIC ynghylch cymorth parhaus i gyflawni SATC23.

Yn dilyn hynny, mynegodd y Cadeirydd a'r Cynghorydd Hennessy bryderon ynghylch yr argymhelliad i gynyddu rhenti'r Cyngor i 6.7%, ac eglurwyd na fyddai'r Cynllun Busnes Tai na'r argymhellion cysylltiedig eraill yn yr adroddiad yn gyraeddadwy pe na byddai'r cynnydd hwn yn cael ei weithredu. O ganlyniad, cynhaliwyd pleidlais a phasiodd mwyafrif y Pwyllgor yr argymhellion.

Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad, wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

- (1) BOD y Cabinet yn cael ei argymhell i gymeradwyo cynigion cyllideb terfynol y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2024/25.
- (2) BOD y Cabinet yn cael ei argymhell i gymeradwyo cynnydd rhent cyfartalog o 6.7%, fel y nodir ym mharagraff 2.25 o'r adroddiad.
- (3) Y DYLID argymhell i'r Cabinet gymeradwyo'r cynnydd a awgrymwyd ar gyfer gwasanaethau eraill fel y nodir ym mharagraffau 2.28-2.35 o'r adroddiad.

(4) BOD y Cabinet yn cael ei argymhell i gymeradwyo pob newid i renti a bod taliadau gwasanaeth yn cael eu gweithredu o 1 Ebrill, 2024, gydag wythnos gyntaf Ebrill yn wythnos rhent na chodir tâl amdano a bod hysbysiadau cynnydd yn cael eu hanfon at denantiaid ddau fis ymlaen llaw. o'r taliadau newydd yn dod i rym fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Rhentu Cartrefi (Cymru).

(5) BOD y Cabinet yn cael ei argymhell i gymeradwyo Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai 2023/53 (drafft) sydd ynghlwm yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-5) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

672 TRACIO ARGYMHELLION CRAFFU O'R 3YDD CHWARTER 2023/24 AC ATODLEN DIWEDDARU RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR 2023/24 (CAC) –

Cyflwynodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu yr adroddiad a oedd yn rhoi gwybod i'r Aelodau am gynnydd mewn perthynas ag argymhellion hanesyddol y Pwyllgor Craffu ac Amserlen y Flaenraglen Waith wedi'i diweddarau ar gyfer 2023/24.

Roedd y rhan fwyaf o'r argymhellion hanesyddol wedi'u cwblhau ond roedd ambell argymhelliad yn dal i fod yn agored / parhau a oedd wedi'u diweddarau neu yn y broses o gael eu diweddarau ac roedd unrhyw ymatebion wedi cael eu ceisio.

Yn amodol ar gymeradwyo Amserlen y Flaenraglen Waith ar gyfer 2023/24, gofynnwyd i'r Pwyllgor ganiatáu i welliannau gael eu gwneud iddi cyn lanlwytho:

- Ar gyfer mis Ionawr 2024, ailenwi cofnod yr adroddiad gosod rhent i "Cynigion Cyllideb Terfynol Cyfrif Refeniw Tai (CRT) 2024/25, Gosod Rhent 2024/2025 a Chynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2024/25" ac ychwanegu'r eitem frys ynghylch Strategaeth Partneriaeth Bro Ddiogelach 2023-2028 i'r Rhaglen Waith ar gyfer mis Ionawr 2024.
- Ar gyfer mis Chwefror 2024, byddai angen i'r adroddiadau Monitro Refeniw a Chyfalaf ar gyfer Chwarter 3 symud i gyfarfod mis Mawrth yn lle.

Rhodddwyd gwybod i Aelodau'r Pwyllgor hefyd am y ffurflen awgrymu pwnc Craffu wedi'i diweddarau a'r Canllaw Cyfranogiad y Cyhoedd yn y Broses Graffu.

Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, cafwyd y sylwadau a'r ymholiadau canlynol eu gwneud:

- Gofynnodd y Cynghorydd Hennessy am yr argymhelliad a oedd yn weddill ar gyfer datrysiad tai priodol ar gyfer y gymuned Teithwyr a pha gynnydd a wnaed. Eglurwyd bod trydydd parti annibynnol wedi cael ei ddefnyddio i ymgysylltu â'r gymuned Teithwyr yn Hayes Road. Roedd y Teithwyr wedi mynegi eu boddhad gyda'u trefniadau byw presennol ond byddent yn barod i siarad â'r Cyngor pe bai lleoliad mwy addas yn cael ei nodi.

- O ran ymholiad yr Is-gadeirydd ar y sefyllfa bresennol ar yr adroddiadau Cyfiawnder leuenctid, roedd dau ar y Rhaglen Waith ar hyn o bryd ar gyfer mis Chwefror a mis Mawrth yn y drefn honno.
- O ran ymholiad y Cynghorydd Lloyd-Selby ar y diweddariad blynyddol ar y Strategaeth Cyfranogiad Tenantiaid a Lesddeiliaid, eglurwyd bod y materion capasiti a achosodd y llithriad ar gyfer hyn bellach wedi cael sylw a'r nod oedd anfon yr adroddiad at y Pwyllgor yng Ngwanwyn 2024.
- Gofynnodd y Cynghorydd Payne am yr argymhelliad a oedd yn weddill i Aelodau gael eu gwahodd i'r diwrnod agored arfaethedig ar gyfer y Gwasanaeth Cyfiawnder leuenctid a Chymorth Cynnar. Byddai'r cais hwn yn cael ei ddilyn gyda'r Gwasanaeth Cyfiawnder leuenctid a Chymorth Cynnar.

Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad, wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

- (1) CYTUNO ar statws y camau gweithredu a restrir yn Atodiadau A i D i'r adroddiad.
- (2) CYMERADWYO'r Rhaglen Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol wedi'i diweddarau ar gyfer 2023/24 sydd ynghlwm yn Atodiad E i'r adroddiad a'i lanlwytho i wefan y Cyngor, yn amodol ar wneud y newidiadau a ganlyn:

- Ar gyfer Ionawr 2024, ailenwi cofnod yr adroddiad gosod rhent yn "Cynigion Cyllidebol y Cyfrif Refeniw Tai Terfynol (CRT) 2024/25, Gosod Rhent 2024/2025 a Chynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai 2024/25" ac ychwanegu'r eitem frys yn ymwneud â Strategaeth Partneriaeth Bro Ddiogelach 2023-2028 i'r Rhaglen Waith ar gyfer Ionawr 2024.
- Ar gyfer Chwefror 2024, byddai angen i'r adroddiadau Monitro Refeniw a Chyfalaf ar gyfer Chwarter 3 symud i gyfarfod mis Mawrth yn lle hynny.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Parhau i olrhain argymhellion y Pwyllgor yn effeithiol.
- (2) Er gwybodaeth i'r cyhoedd.

673 MATER OEDD Y CADEIRYDD WEDI PENDERF YNU YN FRYS –

PENDERFYNWYD – Y DYLLID ystyried y mater canlynol yr oedd y Cadeirydd wedi penderfynu ei fod yn fater brys am y rheswm a roddwyd o dan bennawd y cofnodion.

674 GALW I MEWN: STRATEGAETH PARTNERIAETH BRO DDIOGELACH
2023-28 –

Mater y mae'r Cadeirydd wedi penderfynu ei fod yn fater brys er mwyn i'r Pwyllgor Sgriwtini gael y cyfle i ystyried a chraffu ar yr adroddiad hwn o fewn y cyfnod terfyn o ugain diwrnod gwaith o dderbyn y Cais Galw i Mewn, yn unol â 7.24(c) Bro Morgannwg Cyfansoddiad Cyngor Morgannwg

Roedd y Cynghorydd Dr. I.J. Johnson wedi galw i mewn yr eitem uchod a drafodwyd yn y Cabinet ar 14 Rhagfyr 2023 (Cofnod Rhif C186 yn cyfeirio at hyn).

Dywedodd y Cynghorydd Dr. Johnson fod Strategaeth Partneriaeth Bro Ddiogelach bum mlynedd yn ymdrin â sawl agwedd ar ddiogelwch cymunedol, a gafodd eu cyflawni gan ystod o bartneriaid amlasiantaethol. Roedd yn ddogfen bwysig a oedd yn argymhell cyfeiriad teithio ar faterion fel Ymddygiad Gwrthgymdeithasol (YG), trosedd ac anhrefn, Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, camddefnyddio sylweddau a gwrthderfysgaeth. Roedd hyn yn gynnydd yn hyd y Strategaeth, a oedd wedi bod yn dair blynedd o'r blaen ac er mwyn goruchwyliaeth, craffu a thryloywder, dylai'r Pwyllgor Craffu Cartrefi a Chymunedau Diogel hefyd fod yn fodlon ar y drafft terfynol o'r Strategaeth, yn ogystal â'r Cabinet a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a dylai fodloni ei hun fod y trefniadau craffu ar gyfer cyflawni'r Strategaeth yn briodol. Felly, gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson i hyn gael ei 'alw i mewn' i'r Pwyllgor Craffu i'w drafod cyn ei mabwysiadu.

Cyflwynwyd yr adroddiad wedyn gan y Rheolwr Polisi Diogelwch Cymunedol, a amlinellodd y cefndir (gan gynnwys dyletswydd statudol y Cyngor i fod yn rhan o Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol gyda chyrrff perthnasol eraill ar gyfer lleihau trosedd ac anhrefn, camddefnyddio sylweddau ac aildroseddu ym mhob ardal awdurdod lleol), datblygiad y Strategaeth newydd, gan gynnwys ei hymestyn o dair i bum mlynedd, gan adeiladu ar y Strategaeth flaenorol ac i fynd i'r afael â'r heriau a wynebier oherwydd adnoddau cyfyngedig a chanlyniad y Pandemig. Tynnodd y Strategaeth sylw at y pedwar maes blaenoriaeth (h.y. atal a lleihau, ymgysylltu, diogelu a gweithio gyda'i gilydd) a meysydd ffocws ar gyfer gwaith y Bartneriaeth dros y pum mlynedd nesaf (h.y. Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, trosedd ac anhrefn, yr agenda Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV), camddefnyddio sylweddau, ymgysylltu CONTEST (yr agenda gwrthderfysgaeth) ac ymateb i'r Ddyletswydd Trais Difrifol).

Amlinellwyd hefyd y byddai'r Strategaeth yn cael ei chefnogi gan asesiad strategol blynyddol ac adroddiadau blynyddol i sicrhau bod y camau a'r ymyriadau priodol yn cael eu gweithredu, yn ogystal â monitro a chofnodi cyflawniadau a meysydd gwella. Sbardunwyd gwaith y bartneriaeth gan grŵp gweithredol ac yn y pen draw fe'i llywodraethwyd gan y Bwrdd Strategol. Roedd y gwaith hwn yn atebol i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus lle adolygwyd diogelwch cymunedol.

Yn dilyn hynny, cafwyd y sylwadau a'r cwestiynau canlynol eu gwneud yn y cyfarfod:

- Gofynnodd yr Is-gadeirydd iddi hi a'r Cadeirydd gyfarfod â Swyddogion perthnasol Cyngor Bro Morgannwg ynghylch y Strategaeth hon. Roedd hyn

er mwyn trafod mecanwaith ar gyfer craffu, goruchwyllo ac adrodd rheolaidd o ran y Strategaeth wrth symud ymlaen, yn ogystal â diweddariadau pellach ar lywodraethu, ymgysylltu a chyfathrebu ynghylch hyn i'r Pwyllgor. Eglurodd y Pennaeth Tai a Gwasanaethau Adeiladau y byddai'n cyfarfod â'r Rheolwr Gweithredol - Strategaeth Gorfforaethol a Mewnwelediad i edrych ar faterion a threfniadau llywodraethu a byddai rôl craffu yn rhan o hynny. Byddai'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn cael eu cynnwys yn y trafodaethau hyn er mwyn cytuno ar safbwynt ar y pwyntiau a godwyd.

- Gwnaed y cais uchod ar y cyd â sylwadau pellach gan y Cynghorydd Dr. Johnson ar yr oruchwyliaeth, y cydbwysedd rhwng asesiad a pherfformiad strategol a blynyddol yn ogystal â llywodraethu o ran y Strategaeth hon.

Pwyllgor Craffu, ar ôl ystyried yr adroddiad galw i mewn a'r adroddiad atodol, wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

(1) BOD y Pwyllgor yn fodlon bod Strategaeth Partneriaeth Bro Ddiogelach 2023-28 yn briodol a bod ganddi drefniadau cyflawni a chraffu digonol.

(2) BOD Swyddogion perthnasol Cyngor Bro Morgannwg yn cyfarfod â Chadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor hwn i drafod mecanwaith ar gyfer adrodd yn rheolaidd, goruchwyllo a chraffu ar y Strategaeth wrth symud ymlaen yn ogystal â diweddariadau pellach ar y llywodraethu, ymgysylltu a chyfathrebu ynghylch hyn i'r Pwyllgor.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn hysbysu Aelodau'r Pwyllgor am y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran y Strategaeth.